

DUBY, Georges. *La época de las catedrales. Arte y sociedad, 980-1420*. Madrid: Ediciones Cátedra, 2016. 350 pàgs. amb ils. [16,5 x 24].

Reedició d'una obra que va publicar per primera vegada l'editorial Gallimard a França l'any 1976 i que es va traduir al castellà per primera vegada el 1993. Aquesta és la novena edició, d'una de les obres que han estat més llegides per adquirir unes nocions bàsiques de l'art i de la manera de viure durant l'Edat Mitjana a Europa i sobretot a França. De fet la primera part se centra a França i és la zona descrita amb major nombre de detalls, tot i que també es tracten aspectes relacionats amb Itàlia, Anglaterra i Alemanya.

L'obra està dividida en tres seccions: el monestir (980-1130), la catedral (1130-1280) i el palau (1280-1420) i es revisa el progressiu canvi de mentalitat i de creació cultural que van tenir lloc. En el primer apartat s'exposen aspectes sobre les diverses ordres monàstiques, la seva evolució i l'aparició de l'art romànic. Pel que fa el segon, se centra en la creació de les grans catedrals gòtiques i el pas de la vida rural a la urbana. Es destaca l'aportació francesa i la còpia d'esquemes d'una catedral a l'altre, amb l'objectiu d'assolir un espai basat en solucions lumíniques, així com una estructuració de les imatges a les portades i l'interior de les esglésies, o els temes més representats. Finalment, Duby mostra uns canvis que es donen amb la consolidació d'una burgesia que busca un nou tipus d'objectes i que tracta d'apropar-se a la monarquia. S'esmenten els nous encàrregos i la realització d'obres, que mostren com es tractava de creacions col·lectives realitzades per petits grups d'artesans. També es desenvolupa una nova manera en la qual l'autor adquireix més protagonisme i no està tant lligat a la voluntat del comitent.

El volum consisteix en un apropament general, per mitjà del qual s'esmenten els aspectes més significatius i les diferències entre la cultura romana, l'Islam i el Cristianisme, no sols en els aspectes religiosos sinó filosòfics i culturals. El significat de la filosofia d'Aristòtil i la manera com és interpretada pels autors medievals, la voluntat de creuada, el viatge per motius religiosos a Terra Santa i també per raons comercials que va comportar l'intercanvi de productes, les relíquies que van ser col·locades en les esglésies, l'adquisició de teles i productes de luxe, i les conseqüències que aquests intercanvis van comportar: les epidèmies i les migracions, la creació de cementiris. La modificació del tipus de vida, el pas del món rural i el cultiu dels camps a un món urbà que va fer modificar les condicions de treball i la manera de desenvolupar-lo. La creació de gremis i la concentració dels treballadors en el sector corresponent, l'aprenentatge i la seriació que va comportar per exemple la substitució dels manuscrits il·luminats per les primeres obres impreses, en les quals els gravats van tenir un paper fonamental i van ajudar a difondre les imatges.

Es tracta d'un llibre adreçat a estudiants que vulguin adquirir algunes nocions sobre el període, perquè apunta molts aspectes, sense aprofundir en cap. Per tant cal considerar-lo com a introductori, ja que combina nocions sobre les obres literàries i

filosòfiques bàsiques, esmenta tractats com el de Roberto Grosseteste pels quals la geometria va servir de base a l'arquitectura del s. XIII i posteriorment per calcular l'alçaria de les esglésies, paràmetres sobre la manera de viure i entendre la religió (les ordres mendicants, els càtars i les heretgies, juntament amb els decrets procedents del Papat). Conté tres apèndixs, cadascun dedicat a un dels tres períodes. En el darrer s'exposen aspectes vinculats a la vida cortesana, la creació d'estatues de prínceps o de les primeres tombes amb la figura del difunt, entre d'altres, juntament amb l'aparició de figures sense roba, com a mostra d'una nova manera de pensar.

IHE
(Secretaria de la revista)

Traducción de la reseña anterior:

Reedición de una obra que publicó por primera vez la editorial Gallimard en Francia el año 1976 y que fue traducida al castellano por primera vez en 1993. Esta es la novena edición, de una de las obras más leídas para adquirir nociones básicas de arte y de la manera de vivir durante la Edad Media en Europa y sobretodo en Francia. De hecho la primera parte se centra en Francia y ésta es la zona descrita con mayor número de detalles, a pesar de que también se tratan aspectos relacionados con Italia, Inglaterra y Alemania.

La obra se encuentra dividida en tres secciones: el monasterio (980-1130), la catedral (1130-1280) y el palacio (1280-1420) y se revisa el progresivo cambio de mentalidad y de creación cultural que tuvo lugar. En el primer apartado se exponen aspectos sobre las diversas órdenes monásticas, su evolución y la aparición del arte románico. En cuanto al segundo, se centra en la creación de las grandes catedrales góticas y el paso de la vida rural a la urbana. Se destaca la aportación francesa y la copia de esquemas de una catedral a otra, con el objetivo de alcanzar un espacio basado en soluciones lumínicas, así como una estructuración de las imágenes en las portadas y el interior de las iglesias, o los temas más representados. Finalmente, Duby muestra unos cambios que se dan con la consolidación de una burguesía que busca un nuevo tipo de objetos y que trata de aproximarse a la monarquía. Se mencionan los nuevos encargos y la realización de obras, que muestran que se trataba de creaciones colectivas realizadas por pequeños grupos de artesanos. También se desarrolla una nueva manera en la cual el autor adquiere más protagonismo y no está tan ligado a la voluntad del comitente.

El volumen consiste en una aproximación general, mediante la cual se mencionan los aspectos más significativos y las diferencias entre la cultura romana, el Islam y el Cristianismo, no sólo en los aspectos religiosos, sino en los filosóficos y

ÍNDICE HISTÓRICO ESPAÑOL

ISSN: 0537-3522

CEHI- Universitat de Barcelona (abril 2018)

culturales. El significado de la filosofía de Aristóteles y la manera como es interpretada por los autores medievales, la voluntad de cruzada, el viaje por motivos religiosos a Tierra Santa y también por razones comerciales para intercambiar productos, las reliquias que se colocaron en las iglesias, la adquisición de telas y productos de lujo, y las consecuencias que estos intercambios comportaron: las epidemias y las migraciones, la creación de cementerios. La modificación del tipo de vida, el paso del mundo rural y del cultivo de la tierra, a un mundo urbano hizo modificar las condiciones de trabajo y la manera de desarrollarlo. La creación de gremios y la concentración de los trabajadores en el sector correspondiente, el aprendizaje y la seriación que comportó por ejemplo la sustitución de los manuscritos iluminados por las primeras obras impresas, en las cuales los grabados tuvieron un papel fundamental y ayudaron a difundir las imágenes.

Se trata de un libro destinado a estudiantes que quieran adquirir algunas nociones sobre el periodo, porque apunta muchos aspectos, sin profundizar en ninguno. Por lo tanto, debe ser considerado como introductorio, ya que combina nociones sobre las obras literarias y filosóficas básicas, menciona tratados como el de Roberto Grosseteste por los cuales la geometría sirvió de base a la arquitectura del s. XIII y posteriormente para calcular la altura de las iglesias, parámetros sobre la manera de vivir y entender la religión (las órdenes mendicantes, los cátaros y las herejías, junto con los decretos procedentes del Papado). Contiene tres apéndices, cada uno dedicado a uno de los tres periodos. En el último se exponen aspectos vinculados a la vida cortesana, la creación de estatuas de príncipes o de las primeras tumbas con la figura del difunto, entre otras, junto con la aparición de figuras desnudas, que reflejan una nueva manera de pensar.

IHE
(Secretaria de la revista)